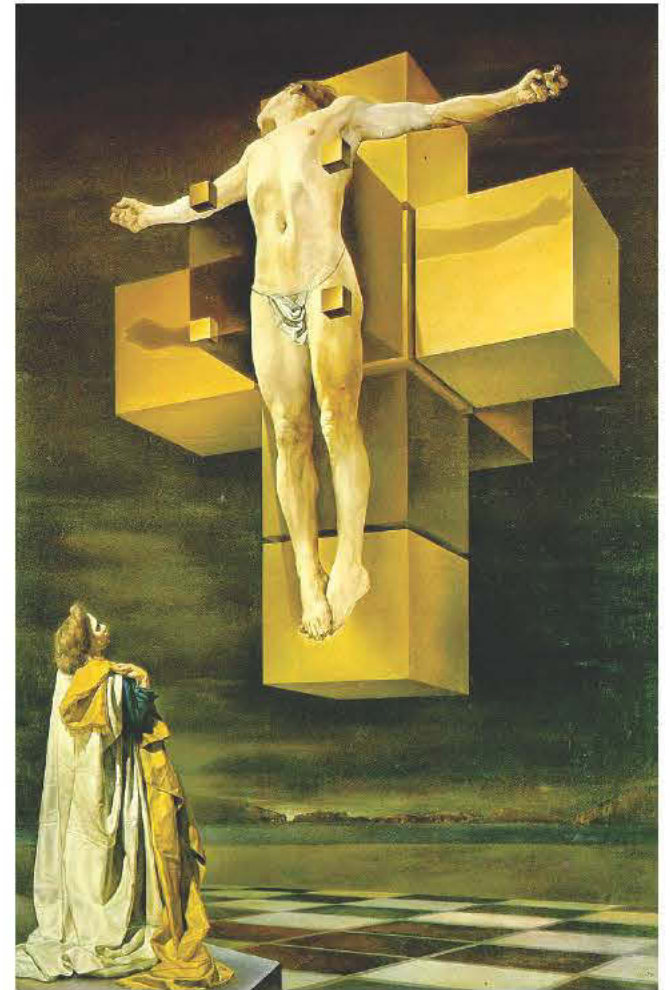

Γκράχαμ Σάδερλαντ, Σταύρωση, 1946

Σαλβαντόρ Νταλί, Σταύρωση, 1954

- ο των πάντων ποιητής και δεσπότης ο αναστάς παραδόξως εκ τάφου και το χαίρε δεδωκώς μυροφόροις τους χρόνους υμών πληθύνοι συν ταις Αυγούσταις και τοις πορφυρογεννήτοις . Πολυχρόνιον ποιήσοι ο Θεός την αγίαν βασιλείαν σας εις πολλά έτη.

Κατά την επιστροφή πάλι ακουγόταν:

-Καλώς ήλθον οι δεσπότες συν ταις Αυγούσταις και τοις πορφυρογεννήτοις προσκυνήσαντες του αναστάτος Χριστού την δόξαν

-Η κτίσις σήμερον εορτάζει διπλούν το Πάσχα της Σωτηρίας ορώσα το σκήπτρον υμών, δεσπότες, την αναστάσει του Χριστού συνανατέλλον

- Εγκαινίζεται σήμερον των ανθρώπων η φύσις ο γαρ έχων το κράτος του θανάτου ο του πατρός συνάναρχος και συναϊδιος λόγος, σκυλεύσας τα βασίλεια του Άδου έλυσε τον δεσμόν των αιχμαλώτων πάσι δωρησάμενος ελευθερίαν, ος και φυλάξοι το κράτος της βασιλείας εις δόξαν, εις καύχημα, εις ανέγερσιν των Ρωμαίων.

Σε όλη τη διάρκεια που γινόταν ο όρθρος της Μεγάλης Κυριακής, με παρόντες τους βασιλείς, κατά την 3η ή 4η ώρα μετά το μεσονύκτιο, το εκκλησίασμα κατά την ανάγνωση του Ευαγγελίου έμενε εκτός του ναού, με κλεισμένη τη θύρα. Μετά την ανάγνωση, ο πρωτοπαππός των ανακτόρων άνοιγε την θύρα και εισέρχονταν ψάλλοντας το «αναστάσως ημέρα και λαμπρυνθώμεν λαοί».

Αυτά γινόταν στην Αγία Σοφία, στους άλλους όμως ναούς στα χρόνια των Παλαιολόγων πιθανόν και παλαιότερα, πριν ο ιερέας ανοίξει την κλειστή θύρα, την χτυπούσε αναφωνώντας τη φράση που συνηθίζεται και κατά τα εγκαινία των εκκλησιών «άρατε, πύλας οι άρχοντες υμών και εισελεύσεται ο βασιλεύς της δόξης», και μετά την ανταλλαγή της γνωστής σιχομυθίας, εισέρχονταν.

Αυτό σαφώς μαρτυρεί ο Κωδινός στο «περί των οφφικιαίων» έργο του και επιβεβαιώνεται και από το ότι επαναλαμβάνεται σε πολλά μέρη και σήμερα ακόμη.

Στο κληρολόγιον του Φιλοθέου, κείμενο του Γ' αιώνας, διαβάζουμε:

«Η αγία και δεδοξασμένη της του Χριστού

Francis Bacon και Alonso Cano, Σταύρωση, 1933 και 1638

ρίβλεπον ευωχίαν τοις βασιλεύσιν ημών προεξένησεν».

Όντως κατά την Κυριακή του Πάσχα γίνονταν επίσημα γεύματα στο επιβλητικότατο και μεγαλοπρεπέστατο των διαμερισμάτων των ανακτόρων, το Χρυσοτρίκλινο, που ήταν, κατάλληλα στολισμένο εστολισμένο. Τοποθετούσαν τη χρυσή τράπεζα και το έπιπλο το λεγόμενο πενταπύργιο, ένα είδος μπουφέ που είχε πέντε πυργίσκους, στο οποίο τοποθετούσαν τα πολύτιμα βασιλικά κοσμήματα και στέμματα.

Στο γεύμα της πρώτης μέρας οι προσκεκλημένοι προέρχονταν με επίσημη περιβολή και κάθονταν στη χρυσή τράπεζα ανώτατοι άρχοντες, μάγιστροι, ανθύπατοι, στρατηγοί και πατρίκιοι, ξένοι πρεσβευταί που βρίσκονταν στην Κωνσταντινούπολη.

Στα άλλα τραπέζια ελάμβανον θέση οι υποδεέστεροι άρχοντες, πολιτικοί και στρατιωτικοί, οι ακόλουθοι των ξένων πρεσβευτών φορώντας τις εθνικές τους ενδυμασίες και ορισμένοι αιχμάλωτοι

Κατά το γεύμα αυτό έπαιζαν τα μουσικά όργανα κι όταν σταματούσαν οι προσκεκλημένοι, σπκώνονταν και επευφημούσαν τον βασιλέα.

Το σημείο της αποχωρήσεως έδιδε ο βασιλεύς υψώνοντας και κινώντας το χέρι του.

Τέτοια επίσημα γεύματα γίνονταν μέχρι της μεθεπομένης της Καινής Κυριακής και καλούνταν σε αυτά κάθε φορά διαφορετικοί άρχοντες, κατώτεροι και ανώτεροι.

Κατά την πέμπτη ημέρα προσκαλούνταν ο Πατριάρχης με τους μητροπολίτες και πρεσβύτερους του παλατιού και ηγούμενους δώδεκα μοναστηριών. Από τους προσκεκλημένους, ο πατριάρχης και οι μητροπολίτες συνέτρωναν με το βασιλέα στην χρυσή τράπεζα, ενώ σε άλλα τραπέζια τοποθετούνταν οι διάκονοι και οι ιερείς των πατριαρχείων.

Όλα αυτά γίνονταν κατά τον εορτασμό του Πάσχα από τους Βυζαντινούς βασιλείς και τους Βυζαντινούς πολίτες, οι οποίοι με πολύ πόθο περίμεναν την μεγάλη εορτή και συχνά κατά το διάστημα της Μ. Τεσσαρακοστής συναντώντας τους γνωρίμους και φίλους, απηύθυναν προς αυτούς την ευχή